

Наталія ВАСЮТИНА,

orcid.org/0000-0001-6347-7795

*аспірантка кафедри англійської і німецької філології та перекладу імені професора І. В. Корунця
Київського національного лінгвістичного університету
(Київ, Україна) nataliia.vasiutina@gmail.com*

АНГЛІЙСЬКА СУБСТАНДАРТНА ЛЕКСИКА ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖОЗЕФА ГЕЛЛЕРА «ПАСТКА-22»)

У статті розглянуто особливості субстандартної лексики у стилістичній диференціації англійської мови, а також проаналізовано вибір стратегії відтворення одиниць субстандартної лексики з метою збереження її концептуальної еквівалентності на матеріалі антивоєнного роману Джозефа Геллера «Пастка-22». Методологія дослідження охоплює загальнонаукові, лінгвістичні і перекладознавчі методи аналізу, що сприяють визначенню теоретичного підґрунтя дослідження, відбору матеріалу для аналізу, що використовується в антивоєнному романі. Стандартна і субстандартна лексика розглядаються як нормовані підсистеми національної мови, які відрізняються характером норми, кодифікованої в стандарті та некодифікованої, узусальної в субстандарті. Адекватність перекладу субстандартної лексики передбачає, що вся як експліцитна, так й імпліцитна інформація першоджерела має зберігатися в тексті перекладу, але ступінь її реалізації буде різною залежно від тексту перекладу. Враховуючи стилістичну забарвленість та експресивність субстандартної лексики, вважаємо, що з метою оцінки якості адекватності перекладу вищезгаданої лексики доцільно звернутися до моделі концептуальної еквівалентності, що передбачає три рівня достовірності передачі номінативного поля концепту, тобто основний зміст концепту та індивідуальність його мовного вираження. Залежно від семантичної та комунікативної доцільності субстандартної лексики виділено три рівня їх концептуальної еквівалентності: найвищий рівень, що передбачає не лише повну денотативну та конотативну еквівалентність, а й функційну доцільність, тобто відповідність національній специфіці, ментальним та культурним стереотипам поведінки носіїв мови; середній рівень – обов'язкова передача не лише денотативного компонента значення слова або словосполучення, але й деяких компонентів конотативного значення; початковий рівень, що передбачає обов'язкову передачу лише денотативного компонента значення субстандартної лексики.

Ключові слова: *стандарт, субстандарт, стилістична диференціація, концептуальна еквівалентність, перекладацькі трансформації.*

Nataliia VASIUTINA,

orcid.org/0000-0001-6347-7795

*Postgraduate Student at the Department of English and German Philology
and Translation Studies named after Professor I. V. Korunets
Kyiv National Linguistic University
(Kyiv, Ukraine) nataliia.vasiutina@gmail.com*

ENGLISH SUBSTANDARD LEXICON AS A TRANSLATION PROBLEM (BASED ON “CATCH-22” BY JOSEPH GELLER)

The article considers the specifics of substandard lexicon in stylistic differentiation of English language, as well as analyses the choice of the strategy while rendering substandard lexicon in order to preserve its conceptual equivalence based on satirical war novel “Catch-22” by Joseph Heller. Research methodology incorporates general scientific, linguistics methods, as well as the methods of translation analyses, resulted in determining the theoretical background of the study, selecting illustrative research material used in the satirical war novel. Standard and substandard lexicon viewed as standardized subsystems of national language that differs by the set of common language means and rules: codified in the standard and uncoded in substandard lexicon. The translation adequacy of substandard lexicon determines that both explicit and implicit information of the original source text shall be preserved in the translated text, however, the degree of its implementation may be different depending on the translated text. Having considered the stylistic colour and expressiveness of substandard words, to assess the quality of the translation adequacy of substandard lexicon it is reasonable to adopt the model of conceptual equivalence that provides three degrees of reliability of the nominative field of the concept, namely, the main content of the concept and the individuality of its linguistic expression. Depending on semantic and communicative appropriateness of substandard lexicon, three degrees of their conceptual equivalence have been distinguished: the upper degree presupposes not only a full denotative and connotative equivalence but also functional appropriateness as the compliance with national specifics, mental and cultural stereotypes of behaviour of

the target language speakers; the medium degree presupposes the obligatory transfer of not only denotative component of meaning, but also some of the components of connotation; initial degree of conceptual equivalence presupposes the obligatory transfer of only denotative component of meaning of substandard lexicon.

Key words: *standard, substandard, stylistic differentiation, conceptual equivalence, translation transformation.*

Постановка проблеми. Період постструктуралізму та зміна методологічних засад у лінгвістиці суттєво змінюють роль мови в процесах комунікації. Відбувається зміщення акценту з мови як системи безпосередньо на мовця, що призводить до дедалі більшої диференціації сучасної англійської мови, яка, зокрема, зумовлена використанням слів у специфічних контекстах, із різними емоційно-експресивними забарвленнями та в різних сферах людської діяльності. Будь-яка мова не є однорідною з соціальної і функційної позиції. Диференціація розглядається в таких аспектах: за сферою вживання, за формою прояву, емоційним забарвленням, історичною перспективою, походженням тощо.

Аналіз досліджень. Стилістичну диференціацію словникового складу сучасної англійської мови досліджували І. В. Арнольд (1999), В. В. Балабін (2002, 2008), І. В. Корунець (2008), В. А. Хом'яков (1980). Перекладознавчу проблематику субстандартної лексики досліджували вітчизняні науковці І. В. Корунець (2016), В. Г. Ніконова (2020), а також закордонні автори Р. Альварез-Перейре (2011), Дж. Шмідт (2014), Дж. Коллеман (2014) на ін. Огляд теоретичних джерел підтверджує, що переклад субстандартної лексики становить певну проблему для перекладача під час вибору відповідника українською мовою.

Мета статті – визначити особливості субстандарту у стилістичній диференціації англійської мови та охарактеризувати, яким чином субстандартна лексика впливає на вибір стратегії відтворення таких лексичних одиниць задля збереження їх концептуальної еквівалентності в перекладі. Нижчезазначені завдання впливають із поставленої мети: визначити особливості субстандарту у стилістичній диференціації англійської мови, систематизувати теоретичний доробок науковців та окреслити особливості функціонування субстандартної лексики, охарактеризувати вибір стратегії відтворення одиниць субстандартної лексики в перекладі задля збереження її концептуальної еквівалентності.

Методологія дослідження охоплює загальнонаукові методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, лінгвістичні методи контекстного, семантичного, стилістичного та прагматичного аналізу, а також методи перекладацького аналізу.

Виклад основного матеріалу. Загалом термін «стилістична диференціація» визначається як розподіл словникового складу мови на стилістично марковані (забарвлені) та немарковані (нейтральні) слова (Гальперін, 2018).

Стратифікація мови в синхронії зумовлена формуванням у мові як семіотичній системі національного стандарту мови. Розглянемо поняття «стандартизована мова» детальніше. Енциклопедія «Британіка» дає таке визначення: «Різновид мовлення, який використовується населенням у суспільних цілях, або як різновид, який зазнав стандартизації» (Енциклопедія (<http://www.britannica.com>)).

Дослідник Р. Белл визначає літературну (стандартну) англійську мову як стандартизований передуркований різновид англійської мови, який належить колективу її споконвічних носіїв, що володіє автономністю і, природно, має фактичні і кодифіковані норми. Норми вживання цієї мови характеризуються узагальненістю граматики і лексики (Белл, 1976).

Констатуємо, що літературна мова з плином часу зазнає суттєвих змін і стає менш стандартною, саме це і зумовлює інтерес до мовного субстандарту (Хом'яков, 1992).

Досліджуючи проблему стилістичної диференціації англійської мови, слід звернути увагу на тлумачення терміна «субстандарт». Варте уваги визначення, яке описує субстандарт як одиницю приватної опозиції *стандарт :: субстандарт* за ознакою *наявності :: відсутності* облігаторної кодифікації, при цьому стандарт і субстандарт є нормованими підсистемами національної мови, які відрізняються характером норми, кодифікованої в стандарті та некодифікованої, узуальної в субстандарті (Кудинова, 2010).

Загальноприйнятим є розподіл лексичного складу англійської мови у три групи: літературно-книжну (терміни, поетизми, архаїзми, неологізми, іноземні слова та ін.), розмовну (сленг, жаргонізми, діалектизми, професіоналізми, неологізми, вульгаризми) і лексику з нейтральним стилістичним забарвленням (Гальперін, 2018).

Як влучно зазначає В. А. Хом'яков, субстандартна лексика та фразеологія – складна соціально-стилістична категорія, що складається з соціально-професійного просторіччя, до якого дослідник зараховує арго, жаргон та експресивне

просторіччя, яке включає колоквиалізми та вульгаризми (Хомяков, 1992). Низка мовознавців співвідносять субстандартні одиниці з мовними стилями або пов'язують їх із соціальними варіантами мови. Зокрема, деякі лінгвісти заміщують термін «субстандарт» на «стилістично знижена лексика» (Литвин, 2013; Калугина, 2013).

На думку О. М. Калугіної, субстандарт варто розуміти як гетерогенний мовний континуум, що характеризується ненормативністю, усною формою існування, маніфестацією субкультурних цінностей, нестійкими межами між його компонентами, а також функціонуванням у межах лексичного рівня (Калугина, 2013).

Субстандарт за своєю природою переважно розмовна і усна мова, своєрідний сучасний «фольклор», адресований насамперед слухачу, а не читачу, що і зумовлює їх пов'язаність з соціальними варіантами мови (Калугина, 2013).

До субстандарту належать діалект, просторіччя, арго, професіоналізми, жаргон, сленг, вульгаризми, тобто все те, що знаходиться на периферії традиційної літературної мови. Строкатість лексико-семантичного і фразеологічного компонентів субстандарту різниться своїм походженням, складом, експресивністю і сферою мовного використання (Кудинова, 2010).

Дослідження функціонування субстандарту можливе розуміння комунікативної ролі соціальних жаргонів, які перемістились із соціально замкнених шарів мови до загальнонаціональної мови, тобто стали стандартними. З одного боку, жаргони диференціюються на офісний, військовий, блогерський, злодійський, студентський тощо, а з іншого – спостерігаємо уніфікацію субстандарту. Поєднання полярних стильових та функціональних мовних засобів виступає як об'єктивна норма мовної діяльності. Головним стимулом для вторгнення субстандарту в загальнонаціональну мову стало зняття бар'єра між живою розмовною мовою і сферою публічного спілкування. Потенційно будь-яка субстандартна лексика завжди має змогу безперешкодно перейти до літературно-книжної лексики. У сучасних умовах процес переходу відбувається настільки динамічно, що лексикографи не завжди встигають фіксувати зміни. Саме короткостроковість життєвого циклу субстандартної лексики і створює головну проблему адекватного перекладу цієї лексики. Отже, адекватні засоби перекладу безпосередньо залежать від декодування значення в контексті. Адекватний переклад має передати не тільки денотативне, а й всі компоненти конотативного значення, а саме: емоційно-

експресивні, стилістичні і функціональні нюанси (Ніконова, 2020).

Еквівалентність – центральне поняття в теорії перекладу, в найсучасніших працях теоретиків перекладознавства розглядаються такі типи еквівалентності: а) денотативна (фонова // екстралінгвальна) інформаційна еквівалентність; б) конотативна, орієнтована на передачу стилістичного регістру або соціолекту; в) структурно-нормативна як збереження жанрової специфіки оригіналу; г) прагматична, що передбачає адаптацію змісту оригіналу з метою його правильного сприйняття читачем перекладу; е) формально-естетична, орієнтована на відповідність враження від тексту оригіналу та перекладу (Литвин, 2013).

В. С. Виноградов під еквівалентністю розуміє «збереження відносної рівності змістовної, смислової, семантичної, стилістичної і функціонально-комунікативної інформації, що міститься в тексті оригіналу і перекладу» (Виноградов, 2006). Як експліцитна, так й імпліцитна інформація першоджерела має зберігатися в тексті перекладу, але ступінь її реалізації буде різним залежно від тексту, умов і способу перекладу.

Враховуючи стилістичну забарвленість та експресивність субстандартної лексики, вважаємо, що з метою оцінки якості адекватності перекладу вищезгаданої лексики доцільно звернутися до моделі концептуальної еквівалентності, що передбачає три рівня достовірності передачі номінативного поля концепту, тобто основний зміст концепту та індивідуальність його мовного вираження. Найвищий ступінь концептуальної еквівалентності передбачає не лише повну денотативну та конотативну еквівалентність, а й функційну доцільність, тобто відповідність національній специфіці, ментальним та культурним стереотипам поведінки носіїв мови. Досягти найвищого ступеня концептуальної еквівалентності субстандартної лексики можна за допомогою таких перекладацьких трансформацій (Ніконова, 2020).

Модуляція – лексико-семантична трансформація, що передбачає заміну слова або словосполучення мови перекладу на слово або словосполучення мовою перекладу, значення яких можна вивести логічним шляхом із початкового значення, наприклад *He's a bit loony, isn't he?* (Геллер, 1961: 6) – 'А вам не здається, що він трохи того?' Пряме значення слова *haymaker* – 'косар': *The cat spat viciously at Hungry Joe, and Hungry Joe tried to hit it with a haymaker.* (Геллер, 1961: 99) – 'Кошеня злобливо бризкало слиною на Голодного Джо, а Голодний Джо силкувався заїхати йому кулаком в морду', одне зі словникових значень *haymaker*

‘сильний удар, нокаут’, що додає експресивності і комічності боротьбі Голодного Джо з кошеням. Переклад зберігає конотативне значення першоджерела та повністю адаптований до комунікативної ситуації комічної боротьби.

Модуляція використовується задля передачі логічного зв'язку між оригіналом і перекладом. *To be up shit creek without a paddle*, що дослівно значить «бути в потоці лайна без весел», перекладаємо «бути по вуха у лайні, потрапити в неприємну ситуацію», наприклад: *Then you're up shit creek, Popinjay, without a paddle*. (Геллер, 1961: 59) Для дотримання логічного зв'язку та семантичної достатності, *a paddle* ‘весло’ замінюємо словом ‘лопата’: ‘Тоді ви по вуха в лайні, Попіджею, і без лопати.’

Непряме, фразеологічне значення словосполучення *turned chicken* ‘боятися, лякатися, трусити’, *a yellow dog* ‘негідник, пройдисвіт, нікчема, погань’, *a flee from* ‘тікати’: *There was a huge, giddy crowd of men who were avid for any diversion, but the cat turned chicken the moment Yossarian released him and fled from Hungry Joe ignominiously like a yellow dog* (Геллер, 1961: 100), щоб висловлювання було точним та відповідним комунікативній ситуації, то перше перекладено дієсловом ‘здрейфити’, друге як ‘останній боягуз’, третє ‘драпонути’: «Довкола зібрався чималий натовп збуджених людей, жадібних до будь-якої розваги, але кошеня здрейфило, тільки-но Йосаріан його відпустив, і ганебно драпонуло від Голодного Джо, мов останній боягуз».

Генералізація – лексико-семантична трансформація, що передбачає заміну одиниці субстандартної лексики вужчої семантики на слово ширшої семантики, наприклад, *“He'll hate you”, said Yossarian. “To his dying day he'll hate you”* (Геллер, 1961: 51) – ‘Він зненавидить тебе, – сказав Йосаріан. – Він ненавидітиме тебе до самої смерті’. що сприяє досягненню рівноцінного комунікативного ефекту першотвору та перекладу. Переклад словосполучення *to his dying day* узагальненням сприяє збереженню стилістичної та оцінної конотації оригіналу та повністю відповідає комунікативній ситуації.

Калькування використовується для передачі як безеквівалентної субстандартної лексики, так і тих, що мають еквіваленти, і передбачає переклад слів і словосполучень зі збереженням структури оригіналу. Наприклад, *Don't worry, fellas. – Chief White Halfot said* (Геллер, 1961: 98) – «Не переживайте, хлопці, – сказав Вождь Білий Вівсюг».

Конкретизація – це лексико-семантична трансформація, внаслідок якої слово або слово-

сполучення ширшої семантики замінюється словом або словосполученням вужчої семантики.

Використання конкретизації допомагає передати значення конотативних компонентів: ... *since it gave him an opportunity to wear an officer's uniform every day and say 'Men' in a clipped, military voice to the bunches of kids...* (Геллер, 1961: 51) – «...адже вона дала йому можливість щодня вдягати офіцерську форму і по-військовому гаркати «Бійці» до купки дітлахів...». Переклад дієслова *say* стилістично забарвленим пригожим дієсловом ‘гаркати’ та іменника “Men” вужчим за значенням словом ‘Бійці’ сприяє появі емоційно-оцінного забарвлення висловлювання українською мовою, що повністю відповідає описаній ситуації.

Середній рівень концептуальної еквівалентності – це другий ступінь адекватності перекладу субстандартної лексики, що передбачає обов'язкову передачу не лише денотативного компонента значення слова або словосполучення, але й деяких (хоча б одного) компонентів конотативного значення: емотивного, оцінного, експресивного та стилістичного. Існують такі способи збереження конотативного навантаження оригіналу в українському перекладі.

Компенсація – лексико-граматична трансформація, що передбачає заміну вихідного елемента такою лексичною одиницею в перекладі, яка компенсує втрату інформації (семантичного, прагматичного і стилістичного компонентів) і є доречною для комунікативної ситуації. Наприклад: *And you think it's a big fat joke* (Геллер, 1961: 55) – «І думаєш, що це такі собі жартики». Перекладач повністю зберігає експресивний компонент і частково зберігає стилістичну конотацію словосполучення *big fat*, що використовується заради підсилення комічного ефекту та передає значення виразу через займенник, частку і зменшено-оцінний іменник утворений за допомогою суфікса -ик.

Наприклад, *Who gives a damn about parades?* (Геллер, 1961: 55) – «Кому здалися ці паради?» Субстандартна усталена фраза *to give a damn* перекладена дієсловом ‘здалися’, а для того, щоб речення було більш зрозумілим використовується вказівний займенник ‘ці’. Зміст залишився прозорим, виразна образність фрази була втрачена, але розмовна стилістика збережена.

Початковий рівень концептуальної еквівалентності – це найнижчий ступінь адекватності перекладу, який обов'язково передає лише денотативний компонент значення субстандартної лексики. У цьому випадку використовуються наведені нижче перекладацькі трансформації.

Компенсація – лексико-граматична трансформація, під час якої субстандартна лексика замінюється літературною. Наприклад, *General Peckem's troubleshooter* (Геллер, 1961: 18) перекладено як «права рука генерала Пекермана», стилістичний і оцінний компоненти конотативного значення втрачені, переклад словосполученням «права рука» має нейтральне забарвлення.

Описовий переклад – лексико-граматична трансформація, в результаті якої субстандартна лексика повністю втрачає своє стилістичне забарвлення, як у наступному прикладі: *Then he huddled over his desk, and at the head of the left colum in a cramped and finicky hand, he wrote, *Black Eyes!!!**, (Геллер, 1961: 162) – «Потім навалився грудьми на стіл і вгорі лівої колонки стислим і кучерявим почерком написав: «Плями на моїй репутації!!!». Варто зазначити, що переклад відповідає комунікативній ситуації, але все ж не передає і частину конотативного значення виразу *Black Eyes*, що в цьому контексті вживається в переносному значенні «погана репутація». Хоча в багатьох випадках у разі використання цієї трансформації відбувається повна втрата стилістичного забарвлення оригіналу: *It doesn't make a damned bit of difference *who* wins the war to someone who's dead.* (Геллер, 1961: 94) – «Мертвому нема різниці, хто виграє війну».

Опущення – лексико-граматична трансформація, в результаті якої субстандартна лексика, особливо обсценізми, вульгарізми і сексуалізми, взагалі не передаються в перекладі, але це не впливає на загальний зміст висловлювання, наприклад: ... *you're a goddam fool. Do you know that?* (Геллер, 1961: 94) – «...ви бовдур. Вам це відомо?» або *Just what the hell did you mean, you bastard, when you said we couldn't punish you?* (Геллер, 1961: 56) – «То що ви мали на увазі, заявивши, що ми не можемо вас покарати?».

Висновки. Зміщення акценту з мови як системи безпосередньо на мовця призводить до дедалі більшої диференціації сучасної англійської

мови, яка, зокрема, зумовлена використанням слів у специфічних контекстах, із різним емоційно-експресивним забарвленням та в різних сферах людської діяльності. Будь-яка мова не є однорідною із соціальної і функційної позиції. Констатуємо, що літературна мова зазнає суттєвих змін і стає менш стандартною, саме це і зумовлює інтерес до мовного субстандарту.

Стандартна і субстандартна лексика – нормовані підсистеми національної мови, які відрізняються характером норми, кодифікованої в стандарті та некодифікованої, узуальної в субстандарті. Субстандарт за своєю природою – переважно розмовна і усна мова, адресована насамперед слухачу, а не читачу, що і зумовлює її пов'язаність із соціальними варіантами мови.

Адекватність перекладу субстандартної лексики передбачає, що як експліцитна, так й імпліцитна інформація першоджерела має зберігатися в тексті перекладу, але ступінь її реалізації буде різним залежно від тексту перекладу. Враховуючи стилістичну забарвленість та експресивність субстандартної лексики, вважаємо, що задля оцінки якості адекватності перекладу вищезгаданої лексики доцільно звернутися до моделі концептуальної еквівалентності, що передбачає три рівні достовірності передачі номінативного поля концепту, тобто основний зміст концепту та індивідуальність його мовного вираження. Залежно від семантичної та комунікативної доцільності субстандартної лексики виділено три рівня їх концептуальної еквівалентності: найвищий рівень, що передбачає не лише повну денотативну та конотативну еквівалентність, а й функційну доцільність, тобто відповідність національній специфіці, ментальним та культурним стереотипам поведінки носіїв мови; середній рівень – обов'язкова передача не лише денотативного компонента значення слова або словосполучення, але й деяких компонентів конотативного значення; початковий рівень, що передбачає обов'язкову передачу лише денотативного компонента значення субстандартної лексики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bell R. T. Sociolinguistics: Goals, Approaches and Problems. London : Batsford, 1976. 324 p.
2. Heller J. Catch-22 . New York : Simon & Schuster, 1961. 528 p.
3. Lambert J. Functional Aproaches to Culture and Translation. Philadelphia : John Benjamins, 2006. 225 p.
4. Nikonova V. G. Conceptual Equivalence of Colloquialisms in Cross-Cultural Cinematic Discourse as Translation Challenge. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія.* 2020. Том 23. Вип. 2. 2020. С. 92–101.
5. Standard language. *British Encyclopaedia.* URL: <https://www.britannica.com/topic/dialect/standard-language> (дата звернення 12.01.2021).
6. Виноградов В. С. Перевод: Общие и лексические вопросы : учебное пособие. Москва : КДУ, 2006. 240 с.
7. Гальперін А. І. Стилистика англійського язика. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 2018. 336 с.

8. Геллер Дж. Пастка-22 / пер. з англ. О. Фешовець. Чернівці : Книги-XXI, 2016. 463 с.
9. Калугина О. М. Понятийно-теоретический аспект исследования субстандарта. *Научный диалог : Филология*. 2013. Вып. 17. С. 261–269.
10. Кудинова Т. А. Стандарт и субстандарт в языке: к обоснованию понятий. *Научная мысль Кавказа*. 2010. Вып. 3. С. 13–14.
11. Литвин І. М. Перекладознавство. Науковий посібник. Черкаси : Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. 288 с.
12. Хомяков В. А. Некоторые типологические особенности нестандартной лексики английского, французского и русского языков *Вопросы языкознания*. 1992. Вып. 3. С. 94–105.

REFERENCES

1. Bell R. T. *Sociolinguistics: Goals, Approaches and Problems*. London : Batsford, 1976, 324 p. [in English].
2. Heller J. *Catch-22*. New York: Simon & Schuster, 1961. 528 p. [in English].
3. Lambert J. *Functional Approaches to Culture and Translation*. Philadelphia: John Benjamins, 2006, 225 p. [in English].
4. Nikonova V.G. Conceptual Equivalence of Colloquialisms in Cross-Cultural Cinematic Discourse as Translation Challenge. *Herald of Kyiv National Linguistic University. Series in Philology*, 2020, Vol 23, No. 2, pp. 92–101 [in English].
5. Standard language. *British Encyclopaedia*. URL: <https://www.britannica.com/topic/dialect/standard-language> (accessed date 12.01.2021) [in English].
6. Vynohradov V. S. *Perevod: Obshchie y leksicheskie voprosy: Uchebnoe posobyе*. [Translation: General and Lexical Issues]. Moscow: KDU, 2006, 240 p. [in Russian].
7. Halperin A.I. *Stilistika anhliiskoho yazyka*. [English Stylistics] Moscow : Publishing House of Literature in Foreign Languages, 2018, 336 p. [in Russian].
8. Heller J. *Pastka-22 / per. z anhл. O. Feshovets*. [Catch-22/translated by O. Feshovets]. Chernivtsi: Books-XXI, 2016, 463 p. [in Ukrainian].
9. Kaluhyna O. M. *Poniatyino-teoreticheskiy aspekt issledovaniya substandarta*. [Conceptual and theoretical aspect of the study of the substandard]. *Scientific dialogue : Philology*, 2013, No. 17, pp. 261–269 [in Russian].
10. Kudynova T. A. *Standart i substandart v yazyke: k obosnovaniyu poniatyiy*. [Standard and substandard in the language: substantiation of the concepts]. *Scientific thought of the Caucasus*, 2010, No. 3, pp. 13–14 [in Russian].
11. Lytvyn I. M. *Perekladoznavstvo. Naukovyy posibnyk*. [Translation Studies. Study Manual]. Cherkasy : Yu. A. Chabanenko publishing House, 2013, 288 p. [in Ukrainian].
12. Khomyakov V. A. *Nekotorye ty polohy cheskiye osobennosty nestandartnoy leksyky anhlyyskoho, frantsuzskoho y russkoho yazykov*. [Some typological features of non-standard lexicon of English, French and Russian Languages]. *Philological issues*, 1992, No. 3, pp. 94–105 [in Russian].